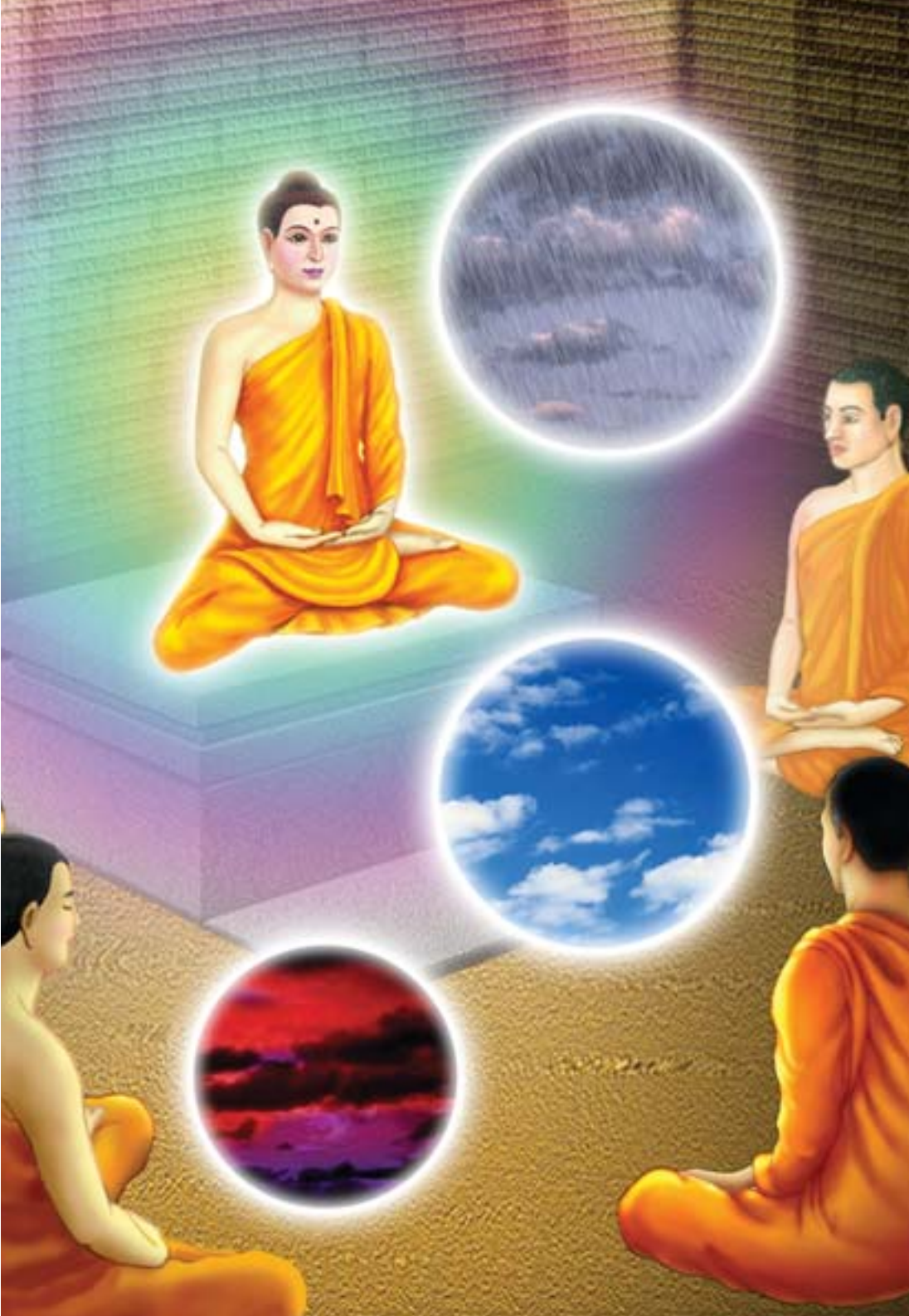

ส อ น ต น

ส อ น ค น ไ ห้ ถึ ง อ ร ร ม

หากว่า นรชนกล่าวพระพุทธพจน์อันมีประโยชน์
เกื้อกูลแก่น้อยแต่เป็นผู้มีปกติประพฤติธรรมสมควรแก่ธรรมไซ้
เขาละราคะ โทสะ และโมหะแล้ว รู้ชอบ มีจิตหลุดพ้นดีแล้ว
หมดความยึดถือในโลกนี้ หรือในโลกหน้า เขาย่อมเป็นผู้มีส่วน
แห่งสามัญผล

สอนตน สอนคนให้ถึงธรรม

๕๑๕

การอุปถัมภ์ของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นสิ่งที่มีคุณค่าอย่างมหาศาลสำหรับสรรพสัตว์ทั้งหลายที่ยังต้องเวียนว่ายตายเกิดในสังสารวัฏนี้ เพราะกว่าที่ใครสักคนหนึ่งจะเกิดปัญญาเห็นภัยในการเกิด แก่ เจ็บ ตาย มีมโนปณิธานสูงส่งที่จะทำพระนิพพานให้แจ้ง และอุทิศตนเพื่อช่วยเหลือสรรพสัตว์ตามแบบอย่างพระบรมโพธิสัตว์ทั้งหลาย มิใช่เป็นสิ่งที่บังเกิดขึ้นได้ง่าย หากต้องอาศัยการฝึกฝนตนเองมานับภพนับชาติไม่ถ้วน จนได้มาเกิดในศาสนาของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ได้สั่งสมบุญบารมีมากขึ้นตามลำดับ และต้องอาศัยระยะเวลาที่ยาวนานมาก มโนปณิธานที่ตั้งไว้จึงจะบรรลุผล เราเองก็เช่นเดียวกัน เมื่อมุ่งมั่นจะสร้างบารมีกันเป็นทีม เพื่อรื้อสัตว์ชนสัตว์ไปสู่ฝั่งนิพพาน ต้องสั่งสมบุญทุกชนิดแบบเอาชีวิตเป็นเดิมพัน และต้องทำกันไปอย่างนี้จนหมดอายุขัย ต้องอาศัยขันติธรรม คือ ความอดทน จนกว่าเราจะบรรลุถึงจุดหมายปลายทางกันทุกคน

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสไว้ใน ขุททกนิกาย คาถาธรรมบท ว่า

“หากว่า นรชนกล่าวพุทธพจน์อันมีประโยชน์เกื้อกูล แม้มาก แต่เป็นผู้ประมาท ไม่ประพฤติตามพระพุทธรพจน์นั้น เขาย่อมไม่เป็นผู้มีส่วนแห่งสามัญผล เหมือนคนเลี้ยงโค

สอนตน สอนคนให้ถึงธรรม

๕๑๖

นับโคทั้งหลายของชนเหล่าอื่น ย่อมเป็นผู้ไม่มีส่วนแห่ง
ปัญจโครส ฉะนั้น หากว่านรชนกล่าวพระพุทฺธพจน์อันมี
ประโยชน์เกื้อกูลแก่น้อย แต่เป็นผู้มีปกติประพฤดิธรรม
สมควรแก่ธรรมไซ้ริ เขาละระคะ โทสะ และโมหะแล้ว รู้ชอบ
มีจิตหลุดพ้นดีแล้ว หมดความยึดถือในโลกนี้ หรือในโลกหน้า
เขาย่อมเป็นผู้มีส่วนแห่งสามัญผล”

ความรู้ในทางพระพุทธศาสนานั้น มีทั้งภาคปริยัติ ปฏิบัติ
และปฏิเวธ ทั้งสามส่วนต้องไปพร้อมๆ กัน จะขาดอย่างใด
อย่างหนึ่งไม่ได้ เพราะจะทำให้ความรู้那不สมบูรณ์ ความรู้
ภาคปริยัตินั้น เปรียบเสมือนแผนที่ในการเดินทางไกลในสังสารวัฏ
จำเ็นที่จะต้องศึกษาให้เข้าใจแจ่มแจ้ง จะได้เดินทางมุ่งตรงต่อ
หนทางพระนิพพาน ไม่ต้องไปหลงทางให้เสียเวลา แต่แผนที่คือ
กระดาศเปลา่ ถ้าหากเราไม่ออกเดินทาง เราย่อมไม่ไ้ระยะทาง
และไปไม่ถึงจุดหมายปลายทาง ความรู้ในทางปริยัติก็เช่นกัน
ถ้าเราไม่นำมาประพฤดิปฏิบัติ จะไม่เกิดผลเป็นปฏิเวธ
ซึ่งเปรียบเสมือนคนเลี้ยงโคที่ไม่ได้ต้อนปัญจโครส ฉะนั้น

พระพุทฺธวณะะทั้งหมดที่มีบันทึกไว้ในพระไตรปิฎกนั้น
มีความละเอียดลึกซึ้ง สงบ ประณีต ลำพังอาศัยแต่การอ่าน
พระไตรปิฎก แม้อ่านจบแล้วตั้งหลายรอบ จนเกิดความรู้แตกฉาน

สอนตน สอนคนให้ถึงธรรม

๕๑๓

ความรู้เหล่านั้นยังอยู่ในชั้นจिनตมยปัญญาและสุตมยปัญญาเท่านั้น แต่การจะรู้แจ้งเห็นจริงในพระพุทธรวจนะได้ จะต้องลงมือปฏิบัติ อย่างเดียว จึงจะหยั่งรู้ทั่วถึงธรรมทั้งหลายไปตามความเป็นจริง ที่เรียกว่าภาวนามยปัญญา มิใช่เพียงแค่ท่องจำจนคล่องปากขึ้นใจ ทำความเข้าใจในเนื้อหาทั้งโดยอรรถและพยัญชนะเท่านั้น แต่ต้องลงมือปฏิบัติอย่างจริงจัง

เนื่องจากมนุษย์ที่เกิดมาบนโลกใบนี้ แต่ละคนมีบุญบารมี ที่สั่งสมมาไม่เท่ากัน ดังนั้นจึงทำให้มีจิตตอัธยาศัยที่แตกต่างกัน ซึ่งอุปมาดังดอกบัว ๔ เหล่า พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงมีวิธีการ แสดงธรรมไปตามจิตตอัธยาศัยและกำลังบารมีของสัตว์ ทั้งหลาย เพราะพระพุทธรองค์ทรงประกอบด้วยพุทธานุภาพ ทรงฉลาดในโวหาร ก่อนจะทรงแสดงธรรมแก่ผู้ใด จะทรง ตรวจตราดูภูมิหลังของผู้ฟังด้วยพระสัพพัญญุตญาณก่อน และจึงแสดงธรรมให้เหมาะสมกับจิตตอัธยาศัยของผู้ฟัง ทำให้ ผู้ฟังนั้นได้รับผลเป็นอัครรรย คือ ได้บรรลุมรรคผลนิพพานกัน เป็นจำนวนมาก

พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงแสดงธรรมด้วยอาการ ๓ อย่าง ด้วยกัน คือ ประการแรก ทรงสอนให้ผู้ฟังรู้ยิ่งเห็นจริงในสิ่งที่ ควรรู้ควรเห็น ประการที่สอง ทรงแสดงธรรมมีเหตุที่ผู้ฟังจะ

สอนตน สอนคนให้ถึงธรรม

๕๑๘

สามารถตรงตามให้เห็นจริงตามที่พระองค์ทรงแสดงได้ และ
ประการสุดท้าย ทรงแสดงธรรมเป็นอัศจรรย์ คือ ผู้ปฏิบัติตาม
ธรรมนั้นจะได้รับประโยชน์ตามสมควรแก่การปฏิบัติ ฉะนั้น
พระพุทธองค์จึงแบ่งคนออกเป็น ๔ จำพวกด้วยกัน คือ พวกที่
รู้ธรรมแต่ไม่ประพฤติธรรม พวกที่ไม่รู้ธรรมแต่ประพฤติธรรม
อีกพวกหนึ่งทั้งไม่รู้ธรรมทั้งไม่ประพฤติธรรม พวกสุดท้าย
ทั้งรู้ธรรมและประพฤติธรรมด้วย

*เหมือนในสมัยพุทธกาล พระบรมศาสดาตรัสกับภิกษุ
ทั้งหลายว่า “ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย วลาหมีอยู่ ๔ ประเภทด้วย
กัน คือ ประเภทแรก วลาหได้แต่คำรามแต่ไม่ตกลงมา
ประเภทที่สอง วลาหตกลงมาแต่ไม่ได้คำราม ประเภทที่สาม
วลาหทั้งไม่คำรามทั้งไม่ตกลงมา และประเภทสุดท้าย วลาห
ทั้งคำรามทั้งตกลงมาด้วย วลาหทั้ง ๔ ประเภท เปรียบดัง
บุคคล ๔ จำพวก คือ บุคคลพวกที่หนึ่ง ดูวลาหคำรามแต่
ไม่ตกลงมา บุคคลพวกที่สอง ดูวลาหตกลงมาแต่ไม่คำราม
บุคคลพวกที่สาม ดูวลาหทั้งไม่คำรามทั้งไม่ตกลงมา และ
บุคคลพวกสุดท้าย ดูวลาหทั้งคำรามทั้งตกลงมาด้วย

บุคคลดูวลาหคำรามแต่ไม่ตก คือ บุคคลบางคนในโลกนี้

สอนตน สอนคนให้ถึงธรรม

๕๑๕

เล่าเรียนธรรม คือ สุตตะ เคยยะ เวยยาकरणะ คาถา อุทาน อิติวุตตกะ ชาดก อัပ္ပภูตธรรม เวทลละ แต่เขาไม่รู้ตามความเป็นจริงว่า นี่ทุกข์ นี่ทุกข์สมุทัย นี่ทุกข์นิโรธ นี่ทุกข์นิโรธคามินีปฏิปทา อย่างนี้แล บุคคลนั้นชื่อว่า ดุจวลาหकค้ำรามแต่ไม่ตกลงมา

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย บุคคลดุจวลาหคตกแต่ไม่ค้ำราม คือ บุคคลบางคนในโลกนี้ไม่ได้เล่าเรียนธรรม คือ สุตตะ เคยยะ เวยยาकरणะ เป็นต้นนั้น แต่เขารู้ตามความเป็นจริงว่า นี่ทุกข์ นี่ทุกข์สมุทัย นี่ทุกข์นิโรธ นี่ทุกข์นิโรธคามินีปฏิปทา อย่างนี้แล บุคคลนั้นชื่อว่า ดุจวลาหคตกลงมาแต่ไม่ค้ำราม

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย บุคคลดุจวลาหคทั้งไม่ค้ำรามทั้งไม่ตกลงมา คือ บุคคลบางคนในโลกนี้ ไม่ได้เรียนธรรม คือ สุตตะ เคยยะ เวยยาकरणะ เป็นต้น ทั้งไม่รู้ตามความเป็นจริงว่า นี่ทุกข์ นี่ทุกข์สมุทัย นี่ทุกข์นิโรธ นี่ทุกข์นิโรธคามินีปฏิปทา อย่างนี้แล บุคคลนั้นชื่อว่าดุจวลาหคทั้งไม่ค้ำรามทั้งไม่ตกลงมา

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย บุคคลดุจวลาหคทั้งค้ำรามทั้งตกลงมา คือ บุคคลบางคนในโลกนี้ ได้เล่าเรียนธรรม คือ สุตตะ เคยยะ เวยยาकरणะ เป็นต้น ทั้งรู้ตามความเป็นจริงว่า นี่ทุกข์ นี่ทุกข์สมุทัย นี่ทุกข์นิโรธ นี่ทุกข์นิโรธคามินีปฏิปทา อย่างนี้แล

สอนตน สอนคน ให้ถึงธรรม

๕๒๐

บุคคลนั้นชื่อว่า ดุจวลาหกทั้งคำราม ทั้งตกลงมาด้วย ดูก่อน ภิกษุทั้งหลาย นี่แลบุคคลเปรียบด้วยวลาหก ๔ จำพวก มีปรากฏอยู่ในโลก”

จากพระพุทธพจน์นี้ เราจะเห็นได้ว่า ผู้ศึกษาธรรมะแม้เพียงเล็กน้อย แต่ประพฤติตามธรรมนั้นได้มาก ย่อมมีประโยชน์มากกว่าผู้ที่ได้ฟังธรรมมามาก ศึกษาามาก แต่นำมาประพฤติปฏิบัติได้น้อย ชาวโลกในยุคปัจจุบันส่วนมากจะเป็นผู้ที่รู้ธรรม ศึกษาพระลัทธิธรรมคำสอน แต่ผู้ประพฤติธรรมนั้นมีจำนวนน้อย ส่วนผู้ที่ได้ประพฤติธรรมและได้บรรลุธรรม ยังมีจำนวนน้อยลงไปอีก แม้ผู้เชื่อวชาญพระบาลี แดกฉานในพระไตรปิฎก ถึงทรงจำได้ทั้งหมดโดยไม่ผิดเพี้ยนเลย แต่ถ้ายังเป็นผู้ประมาทอยู่ ไม่ประพฤติตามธรรม ความแตกฉานนั้นก็ไร้คุณค่า ไม่มีประโยชน์เพื่อความหลุดพ้นแต่อย่างใด

ตรงกันข้าม ผู้ประพฤติธรรม แม้จะได้ศึกษาธรรมะมาน้อย แต่รักษาใจหยุดนิ่งได้มาก จนได้เข้าถึงพระธรรมกาย กายแห่งการตรัสรู้ธรรม กายของผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบานแล้ว ย่อมได้ชื่อว่าเป็นผู้ไม่ประมาทในการประพฤติธรรม เป็นผู้ทรงธรรมอย่างสมบูรณ์ ที่หลวงพ่อกล่าวมาทั้งหมดนี้ เพื่อให้พวกเราผู้เป็นยอดนักสร้างบารมีทั้งหลายได้พิจารณาตัวเราเอง เพื่อจะได้ฝึกฝน

สอนตน สอนคนให้ถึงธรรม

๕๒๑

อบรมตนให้สมบูรณ์ทั้งความรู้ในพระลัทธิธรรม คำสอน และ
ธรรมะปฏิบัติที่ให้ผลเป็นปฏิเวธ คือ ให้เราได้บรรลุมรรคผล-
นิพพาน เป็นดุจจลาหิกทั้งคำราม ทั้งโปรยปรายสายฝน ให้ความ
ชุ่มฉ่ำแก่ต้นไม้ใบหญ้าและสรรพสัตว์ทั้งหลาย ดังนั้นให้พวกเรา
ฝึกฝนอบรมตนเองให้เต็มที่ ให้เป็นผู้ที่สมบูรณ์ทั้งปริยัติ ปฏิบัติ
ปฏิเวธ และการทำหน้าที่ผู้นำบุญยอดกัลยาณมิตรกันทุกคน

